

Tajwan: Nowy prezydent, stare problemy

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH

komentarz

05/2024

www.csm.org.pl

Dr Maciej Gaca

Sinolog, językoznawca,
dyplomata. W latach 2015-2019
był dyrektorem generalnym
Biura Polskiego w Tajpej.
Wykładowca Instytutu Nauk
o Kulturze Wydziału
Humanistycznego Uniwersytetu
Mikołaja Kopernika w Toruniu

Od 20 maja Tajwan ma nowego prezydenta. William Lai opisuje siebie jako „praktycznego pracownika na rzecz niepodległości Tajwanu” i stoi przed wyzwaniem radzenia sobie z jednostronnymi groźbami wojny ze strony Pekinu. Jego prezydentura zwiastuje potencjalne napięcia geopolityczne, a jednocześnie podkreśla znaczenie Tajwanu dla Europy.

TAJWAN: NOWY PREZYDENT, STARE PROBLEMY

Dr Maciej Gaca

2

Lai, jako doświadczony polityk, prawdopodobnie będzie dążył do utrzymania umiarkowanego podejścia ustępującej prezydent Tsai Ing-wen starając się o reelekcję za 4 lata, zamiast spełniać życzenia zdecydowanej mniejszości popierającej niepodległość „zaraz”. Jego pozycja jako lidera z relatywnie słabym mandatem, zdobytym dzięki uzyskaniu 40% głosów, w kontekście przegranej jego partii, Demokratycznej Partii Postępowej (DPP), w Yuanie Ustawodawczym, wskazuje na skomplikowaną sytuację wewnętrzną. Młodzi wyborcy, którzy są rozczarowani obecną polityką i borykają się z problemami ekonomicznymi, oczekują od Lai’a poprawy warunków życia i otwarcia nowych możliwości.

Tajwan i Europa

W kontekście międzynarodowym, strategiczne i gospodarcze znaczenie Tajwanu dla Europy jest nie do przecenienia. Leżący na kluczowym pierwszym łańcuchu wysp w Azji Wschodniej, Tajwan jest centralnym punktem dla globalnych szlaków morskich. Jego stabilność wpływa bezpośrednio na europejskie interesy gospodarcze, zwłaszcza że przez Cieśninę Tajwańską przebiega znacząca część europejskiego handlu. Ponadto, jako wiodący producent półprzewodników, Tajwan jest niezwykle ważny dla europejskiego przemysłu technologicznego.

Unia Europejska, mimo historycznej ostrożności w polityce wobec Tajwanu, spowodowanej silnymi powiązaniem z Chinami, znajduje się obecnie w punkcie, w którym musi zdecydowanie przewartościować swoje podejście. W obliczu rosnących napięć geopolitycznych i agresywnych postaw Chin i Rosji, UE musi zrównoważyć swoje silne więzi ekonomiczne z Chinami z zaangażowaniem na rzecz demokracji i międzynarodowego porządku prawnego. To wymaga od UE nie tylko pogłębienia stosunków gospodarczych z Tajwanem poprzez dwustronne

TAJWAN: NOWY PREZYDENT, STARE PROBLEMY

Dr Maciej Gaca

3

umowy, ale również wsparcia dla międzynarodowej roli Tajwanu oraz wzmocnienia demokratycznych sojuszy.

Prezydent Lai, będąc świadomy tych wyzwań, zarówno wewnętrznych jak i międzynarodowych, będzie dążył do utrzymania stabilności i bezpieczeństwa Tajwanu, co jest kluczowe nie tylko dla jego przyszłości politycznej, ale także dla zachowania status quo w relacjach z Chinami. Jego administracja, kontynuująca politykę ustępującej prezydent Tsai Ing-wen, będzie potrzebowała zarówno wewnętrznej spójności, jak i międzynarodowego wsparcia, aby zarządzać napięciami w Cieśninie Tajwańskiej i promować stabilność regionu, co jest w interesie zarówno Tajwanu, jak i Europy.

Strategia Unii Europejskiej

Strategia Unii Europejskiej (UE) wobec regionu Indo-Pacyfiku, będąca stosunkowo nowym elementem polityki zagranicznej niektórych państw członkowskich, zyskała na znaczeniu w odpowiedzi na rosnącą rywalizację geopolityczną, zwłaszcza między Stanami Zjednoczonymi a Chinami. Opracowanie strategii dla tego regionu przez takie kraje jak Francja, Niemcy czy Holandia podkreśla strategiczne i gospodarcze znaczenie Indo-Pacyfiku. Francja, posiadająca terytoria zamorskie w regionie, już w 2018 roku przedstawiła swoją strategię, akcentując zrównoważone podejście do bezpieczeństwa i rozwoju, podobnie jak Niemcy w 2020 roku, którzy postawili na dywersyfikację partnerstw oraz zwiększenie obecności zarówno politycznej, jak i gospodarczej. Holandia, ogłaszając swoją strategię w tym samym roku, skupiła się na wolności nawigacji i bezpieczeństwie cyfrowym.

TAJWAN: NOWY PREZYDENT, STARE PROBLEMY

Dr Maciej Gaca

4

Te państwa utrzymują nieoficjalne stosunki z Tajwanem, koncentrując się na współpracy gospodarczej i kulturalnej, jednocześnie przestrzegając polityki "jednych Chin". Takie podejście ma na celu zrównoważenie relacji z Chinami przy jednoczesnym wzmocnieniu współpracy z innymi partnerami w regionie.

Podejście Czech i Litwy do regionu Indo-Pacyfiku i Tajwanu pokazuje, że nawet mniejsze państwa UE mogą znacząco wpływać na kształtowanie polityki europejskiej. Czechy, choć nie przedstawiły jeszcze formalnej strategii, zaznaczyły swoje zainteresowanie regionem, zwłaszcza poprzez wizytę przewodniczącego Senatu na Tajwanie w 2020 roku, co wywołało międzynarodowe reakcje. Litwa z kolei podjęła zdecydowane kroki, umożliwiając Tajwanowi otwarcie biura przedstawicielskiego w Wilnie pod nazwą „Tajwańskie Biuro Przedstawicielskie na Litwie”, co spotkało się z gospodarczymi sankcjami ze strony Chin.

Działania te są odzwierciedleniem rosnącego przekonania w Europie, że bezpieczeństwo i stabilność w Indo-Pacyfiku bezpośrednio wpływają na interesy europejskie. Wzrost napięć między Chinami a Tajwanem oraz postawa Chin wobec innych państw regionu zmusza UE do przemyślenia swojej strategii i potencjalnego przesunięcia w przyszłej polityce wobec Chin, gdzie kwestie praw człowieka i suwerenności stają się coraz bardziej istotne. Wspieranie demokracji i dążenie do większej różnorodności w stosunkach międzynarodowych jest zgodne z wartościami europejskimi, co demonstrują działania Czech i Litwy, inspirując inne narody i prowokując międzynarodowe dyskusje.

TAJWAN: NOWY PREZYDENT, STARE PROBLEMY

Dr Maciej Gaca

5

Podejście Polski

Nie mamy strategii dla Indo-Pacyfiku, nie mamy też, jak się wydaje jednoznacznej polityki wobec Tajwanu, gremia polityczne w Polsce stoją w niesymetrycznym rozkroku, spoglądając z jednej strony na potencjał inwestycyjny w zakresie nowoczesnych technologii ale nie formułując żadnej polityki zachęt, którą moglibyśmy być może osiągnąć nie dzięki przewagom wachlarza ulg inwestycyjnych lecz wsparcia aspiracji Tajwanu w obecności tegoż w kluczowych dla bezpieczeństwa globalnego organizacjach międzynarodowych, takich jak WHO, Interpol czy ICAO.

Uwarunkowanie sojusznicze, język wartości, wreszcie pragmatyczna ocena bilansu zysków i strat długoterminowych wymuszą na nas i innych państwach UE bardziej wyraziste stanowisko, dobrze być do tego przygotowanym.

Dr Maciej Gaca

CSM jest niezależnym, pozarządowym ośrodkiem analitycznym zajmującym się polską polityką zagraniczną i najważniejszymi problemami polityki międzynarodowej. Fundacja została zarejestrowana w 1996 r. CSM prowadzi działalność badawczą i edukacyjną, wydaje publikacje, organizuje konferencje i spotkania, uczestniczy w międzynarodowych projektach we współpracy z podobnymi instytucjami w wielu krajach. Tworzy forum debaty i wymiany idei w sprawach polityki zagranicznej, relacji między państwami oraz wyzwań globalnego świata. Działalność CSM jest adresowana przede wszystkim do samorządowców i przedsiębiorców, a także administracji centralnej, polityków, dyplomatów, politologów i mediów. Od 2009 r. CSM jest uznawany za jeden z najlepszych think tanków Europy Środkowo-Wschodniej w badaniu „The Leading Public Policy Research Organizations In The World” przeprowadzanym przez Uniwersytet Pensylwanii.

Centrum Stosunków Międzynarodowych ul. Ogrody 24, 03-994 Warszawa t: +48 608 593 632

 www.twitter.com/CIR_CSM

 www.facebook.com/CIR.CSM

CENTRUM
STOSUNKÓW
MIĘDZYNARODOWYCH